

Els Papalagi

Tuiaivii de Tiavea, cabdill samoà, descriu la societat occidental al seu poble polinesi, després d'un viatge a Europa.

Els Papalagi («homes blancs») viuen com crancs a les seves cases de formigó. Viuen entre les pedres, de la mateixa manera que un cuc viu dins les esquerdes de la lava. Té pedres al damunt, al voltant i a sota. La seva cabana sembla un cove de pedra. Un cove amb forats i dividit en compartiments.

*Només per un lloc pots entrar i abandonar aquests habitatges. Els Papalagi anomenen aquest punt l'«entrada» quan es fa servir per entrar a la cabana, i «sortida» quan en marxen, encara que és el mateix i únic punt. Lligada a aquest punt hi ha una aleta de fusta que hom ha d'empènyer fortament cap a un costat per poder entrar. Però això és només el principi; moltes aletes de fusta han de ser empeses abans de trobar la que veritablement comunica amb l'interior de la barraca. En la majoria d'aquestes cabanes hi viu més gent que en un poblat sencer de Samoa. Per això, quan tornes la visita a algú, has de saber el nom exacte de l'**aiga** («família») que vols veure. Cada **aiga** té la seva part pròpia per viure, en el cove de pedra, la part de dalt o la de baix, la del mig o la de la dreta, la de l'esquerra o la del davant. Sovint una **aiga** no sap res de l'altra aiga encara que només estiguin separades per una paret de pedra. Amb prou feines si coneixen els noms els uns dels altres i quan es troben pel forat per on passen fugisserament se saluden amb un curt moviment del cap o rondinen com insectes hostils. Com si estiguessin enfadats de viure tant a la vora.*

*Quan una **aiga** viu a la part més alta, just sota la teulada de la barraca, qui vol visitar-los ha de grimpar moltes branques que condueixen cap amunt, en cercle o en ziga-zaga, fins que arriba a un lloc on el nom de l'**aiga** és escrit a la paret. Aleshores veu davant dels ulls una elegant imitació d'una glàndula pectoral femenina. Quan hom la pitja fa un xisclat que crida l'**aiga**. Aleshores l'**aiga** mira per un petit forat per veure si és un enemic qui ha tocat la glàndula. Si és així, no obrirà. Però si ve un amic, deslliga l'aleta i obre d'una estrebada; així el convidat pot entrar a la cabana de debò a través de l'obertura.*

*Aquesta cabana està dividida en petits habitatges per parets de pedra. Per passar d'una part a l'altra entres a habitatges més petits cada vegada. Cada habitatge, anomenat «habitació» pels **Papalagi**, té un forat a*

la paret, i els més grans de vegades en tenen dos o tres per deixar passar la llum. Aquests forats estan tapats per unes peces de vidre que poden ser mogudes quan ha d'entrar aire fresc a l'habitació, cosa que és molt necessària. Hi ha també molts habitatges sense forats per a la llum i l'aire. La gent com nosaltres s'ofegaria ràpidament en coves com aquests, perquè no hi ha mai una brisa fresca com en una cabana samoana. Molt sovint l'aire que ve de fora no és gaire millor. Però als Papalagi els agraden molt les seves cases de pedra, i ni tan sols s'adonen que són dolentes. Cada habitatge té la seva pròpia funció. El més gran i més ben il·luminat serveix a la família per a la rebuda de convidats i un altre és reservat per dormir. Allà jeuen les estores per dormir, o més ben dit, estan esteses sobre un bastiment de fusta que s'aixeca sobre unes potes altes, de manera que l'aire circuli sota les estores. Un tercer habitatge es fa servir per ingerir aliments. Al quart es guarda el menjar, i el cinquè és usat per preparar-lo, i l'últim habitatge i el més petit s'utilitza per banyar-se. Aquesta és l'habitació més bonica. A les parets hi ha miralls penjats, el terra és decorat amb rajoles llampanants, i al centre hi ha un gran recipient, fet de metall o pedra i ple d'aigua, calenta o no. Dins d'aquest recipient, més gran que la tomba d'un rei, hi puja el Papalagi per rentar-se. Entre aquests coves, el Papalagi passa la vida sencera. Ara en un cove, ara en un altre, depèn de la posició del sol. Els seus nens creixen a l'interior d'aquestes cabanes, per damunt del terra, més amunt que la palmera més alta.

Els Papalagi.

Textos recollits per ERICH SCHEURMANN
(Adaptació)

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Explica com descriu el cabdill samoà...

- La porta.

- Les escales.

- El timbre.

2. Explica com anomenem nosaltres...

- L'habitacle que serveix per ingerir aliments.

- L'habitacle que serveix per guardar el menjar.

- L'habitacle que serveix per preparar-lo.

3. Busca en el text com calculen el pas del temps els samoans.

4. Què crida l'atenció al cabdill samoà de les estores que fan servir els *Papalagi* per dormir?

5. Què diferencia l'entrada i la sortida dels edificis dels *Papalagi*, segons el cabdill samoà?

6. Com creus que seran les tombes dels reis a Samoa, molt grans o més aviat petites? Justifica la resposta a partir de les explicacions del text.

7. Amb quins tres representants del regne animal són comparats els *Papalagi*?

- Hi veus alguna valoració subjectiva, en la tria d'aquests animals? Explica-ho.

8. Com reaccionarà una *aiga* davant la visita d'un enemic?

- Com li explicaries a Tuiavii per a què serveix l'espiera de la porta?

9. Indica si les afirmacions següents són certes (C) o falses (F) per a Tuiavii:

- Els *Papalagi* saben moltes coses dels seus veïns.
- No sembla que afecti el caràcter dels *Papalagi* el fet de viure tant a la vora els uns dels altres.
- En un poblat samoà viu molta més gent que en un edifici dels *Papalagi*.
- No té cap importància saber el nom de l'*aiga* que vols visitar.
- Els *Papalagi* són conscients que viuen d'una manera inadequada.

10. Creu Tuiavii de Tiavea que un habitant de Samoa s'adaptaria fàcilment a un edifici europeu? Justifica la teva resposta a partir d'alguna afirmació del text.